

ZPRÁVA O ČINNOSTI SEKCE ARCHEOLOGIE KATEDRY HISTORIE FF UP v OLOMOUCI ZA AKADEMICKÝ ROK 2019/2020

Pavlaína Kalábková

Jako pro celou společnost, tak i pro sekci archeologie byl rok 2020 ve znamení koronaviru. Změnili jsme metody výuky, vědecké práce i fungování našeho pracoviště – byli jsme nuceni, alespoň částečně, přejít do online prostoru.

Do akademického roku 2020/2021 nastoupilo 93 studentů, z toho bylo 24 v prezenčním bakalářském, 45 v kombinovaném bakalářském a 24 v prezenčním magisterském studiu. Bohužel i u nás začínáme sledovat obecný trend současného univerzitního studia, kdy čtvrtina až třetina přijatých studentů se studiem končí již během prvního ročníku a kdy poslední ročník si studenti prodlužují o rok až dva, někdy až do konce maximálně možné doby studia. Příčin je zřejmě několik. Na počátku to může být nevhodně zvolený obor či strach z přílišné budoucí zátěže. Na konci pak většinou finanční problémy, kdy studenti jsou nuceni se sami živit a čas na dokončení studia již příliš nezbyvá. Rok 2020 byl navíc umocněn i tím, že díky koronavirovým opatřením se studenti s obtížemi dostávali do knihoven, archivů a depozitářů a mnohé diplomové práce musely být díky tomu odloženy.

Výuka v jarních a podzimních měsících se přesunula do online prostoru. Pro studenty jsme připravovali namluvené prezentace, naučili se pracovat v prostředí ZOOM a TEAMS a měli online přenosy svých přednášek, psali jsme studijní texty, skenovali literaturu a vše dávali do MOODLE. Realizovali jsme i online atestace a online proběhla i jedna obhajoba diplomové práce. Naštěstí praktické výuky a cvičení jsme mohli přesunout a realizovat je v letních měsících, kdy už to koronavirová opatření umožňovala. V rámci odborných praxí se tak studenti v roce 2020 podíleli na výzkumu Archeologického centra Olomouc polykulturního naleziště zkoumaného v rámci výstavby dálnice v Předmostí u Přerova a na výzkumu středověkých městských parcel v Ostravě Národního památkového ústavu, ú.o.p. Ostrava. Někteří studenti měli i unikátní možnost účastnit se nového sondážního výzkumu v Býčí skále u Adamova pod vedením M. Golce a ve spolupráci s UK v Praze a blanenským muzeem. V průběhu celého roku jsme se však účastnili i dalších výzkumů na Olomoucku, Mohelnicku a Jesenicku realizovaných partnerskými regionálními archeologickými pracovišti.

V rámci laboratorní praxe pak studenti měli možnost zpracovávat například materiál z Hradiska u Kroměříže pro kroměřížské muzeum, středověký materiál z výzkumu olomouckého pracoviště Národního památkového ústavu na Křížkovského 10 v Olomouci či konzervovali kovové artefakty bylské kultury z Lovosic pro Ústav archeologické památkové péče severozápadních Čech v Mostě. Drobné práce jsme dělali v roce 2020 i pro muzea v Boskovicích, Blansku, Vysokém Mýtě a Mikulově.

Tradiční odborná exkurze v červnu vedla na jižní Moravu a do Dolního Rakouska – postupně jsme navštívili Staré Město u Uherského Hradiště, Uherské Hradiště-Sady, Mikulčice, Mikulov, Carnuntum, Asparn an der Taya, Znojmo, Hluboké Mašůvky, Jevišovice a Vedrovice. Viděli jsme tak velkomoravská hradiště a kostely, pravěká eponymní hradiště a středověké hrady, významné lokality neolitu, římské památky i unikátní muzea a archeoskanzeny.

Sekce pracovala v roce 2020 v konsolidované personální podobě – pět jejich členů mělo plný úvazek hrazený univerzitou, 1,8 úvazku rozdělený mezi čtyři zaměstnance jsme pokrývali ze zdroje 90 (doplňkové hospodářské činnosti) a dva částečné úvazky z projektu GAČR – celkem tedy v sekci pracovalo 11 osob. I v roce 2020 se tak kromě výukové činnosti mohla řešit také řada vědeckých projektů.

K. Nováček s L. Starkovou a dalšími členy týmu pokračovali v projektu GAČR s názvem *Monastické osídlení jako socioekonomický fenomén raně islámské severní Mezopotámie*. Na našem pracovišti se realizovaly i projekty FPVČ – T. Zeman dokončoval projekt *Vybrané aspekty hospodářství, dálkových kontaktů a zániku germánských sídlišť na Moravě* a M. Golec pokračoval druhým rokem v řešení projektu *Elity starší doby železné na Moravě*. M. Hlava a P. Kalábková se čtvrtým rokem podíleli na projektu *Dějiny Šternberka*, který získala katedra historie FF UP od Města Šternberk a v roce 2020 již odevzdali finální rukopisy pro tisk knihy. A nakonec M. Golec pokračoval v řešení projektu *Hardtmuth: od uhlí k tužkařskému impériu* (NAKI II).

Sekce byla úspěšná i v publikační činnosti. M. Golec připravil do tisku druhé vydání své monografie *Býčí Skála Cave* v rámci naší edice *Archaeologica Olomucensia* ve Vydavatelství FF UP.¹ V této řadě vyšla kniha i naší absolventce Zuzaně Mírové vycházející z její magisterské diplomové práce s názvem *The Horse in the Bronze and Iron Ages in Moravia*.² Naše edice již tak čítá čtyři svazky a další dva se během roku připravily do tisku a vyjdou

¹ GOLEC, Martin et al.: *The phenomenon of Býčí skála Cave: landscape, cave and manking*. Olomouc 2020.

² MÍROVÁ, Zuzana: *The Horse in the Bronze and Iron Ages in Moravia*. Olomouc 2019.

v roce 2021. Navíc v Nakladatelství Lidové noviny M. Hlava vydal monografii s názvem *Archeolog a jeho sbírka. Josef Antonín Jíra a archeologické muzeum na Hanspaulce*.³ Navíc byla vydána také řada dílčích studií archeologických časopisech a sbornících. Za všechny je třeba zmínit hlavní výstup grantového projektu GAČR P. Kalábkové a I. Vostrovské *Wooden Well at the First Farmers. Settlement Area in Uničov, Czech Republic* v Památkách archeologických.

Díky koronavirovým opatřením byly značně omezeny zahraniční cesty. I když byly naplánovány v rámci ERASMUS+ oboustranné výukové stáže, nemohly být uskutečněny. K. Nováček se však alespoň online formou podílel na semestrálním výukovém kurzu s názvem *(Re)Contextualising Contested Heritage: Building Capacity & Designing Participatory Approaches to Preserve Cultural Heritage by the Youth*, který na jaře 2020 organizovala společně Univerzita v Leedsu, Univerzita ve Wásitu a Technická univerzita v Baghdádu.

V návaznosti na svou vědeckou činnost se členové sekce měli účastnit také několika tuzemských a zahraničních konferencí, ale většina z nich byla zrušena, nebo realizována online formou či přesunuta na další rok. Pouze M. Golec byl v říjnu 2020 na konferenci v německém Tübingenu s názvem *Agones and Sports in Pre- and Protohistoric Central Europe and its Neighbouring Regions*.

Skromnější byla v roce 2020 i naše popularizační činnost. V únoru M. Hlava v Uničově představil svou knihu *Mizzi Manethová a muzeum v Uničově*. V červnu měla přednášku o restaurování archeologické sbírky Městského muzea v Holešově v Městské knihovně Holešov I. Vostrovská. P. Šlězár měl na podzim přednášku spojenou s besedou o olomoucké archeologii na Fakultní ZŠ Helsinská a Tererova. Bohužel díky koronaviru se však nepodařilo se otevřít výstavu *Keltové pod Pálavou* v Regionálním muzeu Mikulov, na které se podílel M. Hlava ve spolupráci s mikulovskými muzejními archeology a odbornými pracovníky z Masarykovy univerzity v Brně a Moravského zemského muzea v Brně. A nakonec je ještě třeba zmínit, že za naši popularizační činnost pro litovelskou archeologii byli M. Hlava a P. Kalábková na jaře nominováni na cenu Eduarda Štorcha a na podzim získali spolu s Litovelskou muzejní společností i 3. místo v anketě Zlatý mamut.

Opět lze tedy konstatovat, že ani v roce 2020 sekce archeologie KHI FF UP nezhálehla a tím, že relativně dobře dopadlo v tomto roce i její finanční hospodaření, můžeme uplynulý rok považovat za úspěšný.

³ HLAVA, Miloš: *Archeolog a jeho sbírka. Josef Antonín Jíra a archeologické muzeum na Hanspaulce*. Praha 2020.

Mgr. Pavína Kalábková, Ph.D.
Katedra historie
Sekce archeologie
Filozofická fakulta
Univerzita Palackého v Olomouci
Na Hradě 5
771 80 Olomouc
Česká republika
e-mail: pavlina.kalabkova@upol.cz